

คู่มือการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน

โรงพยาบาลวัฒนานคร
จังหวัดสระแก้ว
สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

จัดทำโดย
โรงพยาบาลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว

คำนำ

รัฐบาลภายใต้การนำของพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา ได้ให้ความสำคัญและผลักดัน ให้การป้องกัน และปราบปรามการทุจริตเป็นวาระแห่งชาติ และกระทรวงสาธารณสุข กำหนดมาตรการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริต ๓ ป. ๑ ค. คือ การปลูกจิตสำนึก การป้องกัน การปราบปราม และการสร้างเครือข่าย และกระทรวงสาธารณสุข ได้จัดทำคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อน (Conflict of interest) เพื่อเป็นคู่มือเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายดังกล่าว โรงพยาบาลวัฒนานคร จังหวัดสระแก้ว จึงจัดทำคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อนขึ้นเพื่อให้เกิดการปรับฐานความคิด ให้ผู้ปฏิบัติสามารถรับรู้เข้าใจและหยุดพฤติกรรมที่เป็นเรื่องทับซ้อนในการหาผลประโยชน์จากการปฏิบัติหน้าที่ โดยนำเสนอสาระสำคัญส่วนใหญ่มาจากคู่มือผลประโยชน์ทับซ้อน สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข

โรงพยาบาลวัฒนานคร
มีนาคม ๒๕๖๔

สารบัญ

คำนำ	หน้า
ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน	๓
หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน	๔
แนวทางการป้องกันผลประโยชน์ทับซ้อน	๕
การขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข	๑๐

ความหมายของผลประโยชน์ทับซ้อน

คำว่า Conflict of Interests มีการใช้คำในภาษาไทยไว้หลายคำ เช่น “ผลประโยชน์ทับซ้อน” “ผลประโยชน์ขัดกัน” “ผลประโยชน์ขัดแย้ง” หรือ “การขัดกันแห่งผลประโยชน์” ถ้อยคำเหล่านี้ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของการแสวงหาประโยชน์โดยมิชอบ อันเป็นการกระทำที่ขัดต่อหลักคุณธรรม จริยธรรม และหลักการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี (Good Governance) โดยทั่วไปเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน จึงหมายถึง ความทับซ้อนระหว่างผลประโยชน์ส่วนตน และผลประโยชน์สาธารณะที่มีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ กล่าวคือเป็นสถานการณ์ที่เจ้าหน้าที่ของรัฐมีผลประโยชน์ส่วนตนอยู่ และได้ใช้อิทธิพลตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบเพื่อให้เกิดประโยชน์ส่วนตัว โดยก่อให้เกิดผลประโยชน์ส่วนรวม มีหลากหลายรูปแบบไม่จำกัดอยู่ในรูปของตัวเงิน หรือทรัพย์สินเท่านั้น และรวมถึงผลประโยชน์อื่นๆ ที่ไม่ใช่ในรูปตัวเงินหรือทรัพย์สินมีลักษณะ ๗ ประการ ดังนี้

๑. หาประโยชน์ให้ตนเอง คือ การใช้อำนาจหน้าที่เพื่อตนเอง เช่น ข้าราชการใช้อำนาจหน้าที่ทำให้บริษัทตัวเองได้งานรับเหมาจากรัฐ หรือฝากลูกหลานเข้าทำงาน เป็นต้น
๒. รับผลประโยชน์ คอ การรับสินบนหรือรับของขวัญ เช่น เป็นเจ้าพนักงานสรรพากรแล้วรับเงินจากผู้มาเสียภาษี หรือเป็นเจ้าหน้าที่จัดซื้อแล้วรับไม้กอล์ฟเป็นของกำนัลจากร้านค้า เป็นต้น
๓. ใช้อิทธิพล เป็นการเรียกผลตอบแทนในการใช้อิทธิพลในตำแหน่งหน้าที่เพื่อส่งผลที่เป็นคุณแก่ฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งอย่างไม่เป็นธรรม
๔. ใช้ทรัพย์สินของทางราชการเพื่อประโยชน์ส่วนตน เช่น การใช้รถยนต์ หรือคอมพิวเตอร์ของราชการทำงานส่วนตัว เป็นต้น
๕. ใช้ข้อมูลของทางราชการ เช่น รู้ว่าราชการจะตัดถนน จึงรีบไปซื้อที่ดินในบริเวณดังกล่าวตักหน้าไว้ก่อน เป็นต้น
๖. รับงานนอก ได้แก่ การเปิดบริษัททำธุรกิจทับซ้อนกับหน่วยงานที่ตนเองทำงานอยู่ เช่น เป็นนักบัญชีแต่รับเหมางานส่วนตัวจนไม่มีเวลาทำงานบัญชีในหน้าที่ให้กับหน่วยงาน เป็นต้น
๗. ทำงานหลังออกจากตำแหน่ง คือการไปทำงานให้กับผู้อื่นหลังจากออกจากที่ทำงานเดิม โดยใช้ความรู้หรืออิทธิพลจากที่เดิมมาชิงงาน หรือเอาประโยชน์โดยไม่เป็นธรรม เช่น เอาความรู้ในนโยบายและแผนของธนาคารประเทศไทยไปช่วยธนาคารเอกชนอื่นๆ หลังจากเกษียณ เป็นต้น

บทที่ ๑ หลักการจัดการผลประโยชน์ทับซ้อน

หน่วยงานในสังกัดโรงพยาบาลพัฒนานคร ต้องจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนอย่างโปร่งใส และพร้อมรับผิดชอบมิฉะนั้นจะบั่นทอนความเชื่อมั่นของประชาชนต่อการปฏิบัติหน้าที่ของหน่วยงาน หน่วยงานควรตระหนักว่าผลประโยชน์ทับซ้อนจะเกิดขึ้นในการทำงานจนทำให้เกิดความเสียหายแก่หน่วยงานของรัฐและส่วนรวม ประโยชน์ทับซ้อนเป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลในการทำงานหรือการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ของรัฐ นำไปสู่การใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ หรือแม้แต่การทุจริตคอร์รัปชัน หรือ ฉ้อราษฎร์บังหลวง ดังนั้นการจัดให้มีแนวทางการบริหารเพื่อป้องกันเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนจะสร้างประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐ ในการจัดให้มีแนวทางการบริหารเพื่อป้องกันเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อนจะสร้างประโยชน์แก่หน่วยงานของรัฐ ในการ

- ลดการทุจริตประพฤตมิชอบ
- สามารถแก้ข้อกล่าวหาเรื่องความลำเอียงได้ง่าย
- แสดงความยึดมั่นในหลักธรรมาภิบาล
- ประชาชนเชื่อมั่นว่าหน่วยงานปฏิบัติหน้าที่อย่างเป็นธรรม และไม่มีผลประโยชน์แอบแฝง

หลักการสำหรับป้องกันเรื่องผลประโยชน์ทับซ้อน

๑. ปกป้องผลประโยชน์สาธารณะการปฏิบัติหน้าที่ให้ผลประโยชน์ส่วนตนมาแทรกแซง รวมถึงความเห็นหรือทัศนคติส่วนบุคคล ปฏิบัติต่อแต่ละบุคคลอย่างเป็นกลาง ไม่มีอคติลำเอียงด้วยเรื่องศาสนา อาชีพจุดยืนทางการเมือง เผ่าพันธุ์ วงศ์ตระกูล ฯลฯ ทั้งนี้เจ้าหน้าที่ไม่เพียงปฏิบัติตามกฎหมายเท่านั้นแต่ต้องมีจริยธรรมด้วย

๒. สนับสนุนความโปร่งใสและความพร้อมรับผิด โอกาสให้ตรวจสอบ หรือการเปิดเผยผลประโยชน์ส่วนตนหรือความสัมพันธ์ที่อาจมีผลต่อการปฏิบัติหน้าที่การใช้กระบวนการอย่างเปิดเผย ทั่วหน้า จะทำให้เจ้าหน้าที่ร่วมมือและสร้างความเชื่อมั่นแก่ประชาชน ผู้รับบริการ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

๓. ส่งเสริมความรับผิดชอบส่วนบุคคลและปฏิบัติจนเป็นแบบอย่าง การแก้ปัญหาหรือจัดการผลประโยชน์ทับซ้อนจะสะท้อนถึงความยึดหลักคุณธรรมและความเป็นมืออาชีพของเจ้าหน้าที่และองค์กรในการหลีกเลี่ยงผลประโยชน์ทับซ้อนมากที่สุด และหัวหน้าหน่วยงานต้องเป็นแบบอย่าง

๔. สร้างวัฒนธรรมองค์กร สร้างสภาพแวดล้อมเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนการตัดสินใจในเวลาที่มีประเด็นผลประโยชน์ทับซ้อนเกิดขึ้น และการสร้างวัฒนธรรมแห่งความซื่อตรงต่อเจ้าหน้าที่จุดเสียงของผลประโยชน์ทับซ้อนที่เกิดขึ้นในกระบวนการทำงาน

๑. การปฏิสัมพันธ์กับภาคเอกชน
๒. การทำสัญญาจัดซื้อจัดจ้าง
๓. การตรวจตราเพื่อควบคุมคุณภาพมาตรฐานของการทำงานหรืออุปกรณ์
๔. การอนุมัติ/อนุญาต การออกใบอนุญาตหรือใบประกอบวิชาชีพ
๕. การกระจายงบประมาณ
๖. การปรับ การลงโทษ
๗. การให้เงินหรือสิ่งของช่วยเหลือผู้เดือดร้อน การตัดสินใจข้อพิพาท
๘. การรับของขวัญของกำนัลจากผู้อื่นที่มาติดต่ออันเกี่ยวข้องในการปฏิบัติหน้าที่

บทที่ ๒ การให้-การรับของขวัญและผลประโยชน์

เนื่องจากความเชื่อถือว่าว่างใจของประชาชนต่อการปฏิบัติงานของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐว่าจะต้องตัดสินใจและกระทำหน้าที่ โดยยึดถือผลประโยชน์สาธารณะเป็นหลัก ปราศจากผลประโยชน์ส่วนบุคคลหากข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐคนใดได้รับของขวัญและผลประโยชน์ที่ทำให้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจและการกระทำหน้าที่ถือว่าเป็นการประพฤติมิชอบ ย่อมทำลายความเชื่อถือว่าว่างใจของประชาชน กระทั่งต่อความถูกต้องชอบธรรมที่องค์กรภาครัฐยึดถือในการบริหารราชการรวมทั้งกระทบต่อกระบวนการปกครองในระบบประชาธิปไตย

ค่านิยมและคำศัพท์สำคัญ

ของขวัญและประโยชน์อื่นใด หมายถึง สิ่งใดๆ หรือบริการใดๆ (เงิน ทรัพย์สิน สิ่งของ บริการ ที่มีมูลค่า) ที่ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐให้และหรือได้รับที่นอกเหนือจากเงินเดือน รายได้จากการทำงานในราชการปกติ

ของขวัญและประโยชน์อื่นใด สามารถตีราคาเป็นเงิน หรืออาจไม่สามารถตีค่า ตีราคาได้
ของขวัญที่สามารถตีราคาได้(Tangible gifts) หมายรวมถึง สินค้าบริโภค ความบันเทิง
การต้อนรับ

ให้ที่พัก การเดินทาง อุปกรณ์เครื่องใช้เช่น

ตัวอย่างสินของขวัญเครื่องใช้ส่วนตัวบัตรขนลบัตรกบัตรลดราคา สินค้าหรือบริการ และเงิน
เป็นต้น

ของขวัญและประโยชน์อื่นใดที่คิดเป็นราคาไม่ได้(Intangible gifts and benefits) หมายถึง สิ่งใดๆ หรือบริการใดๆ ที่ไม่สามารถคิดเป็นราคาที่จะซื้อขายได้ อาทิเช่น การให้บริการส่วนตัว การปฏิบัติ ส่วนตน การเข้าถึงประโยชน์หรือการสัญญาว่าจะให้หรือการสัญญาว่าจะได้รับประโยชน์มากกว่าคนอื่นๆ

จะจัดการอย่างไรกับการรับของขวัญและประโยชน์อื่นใด

การจะรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ มี ๓ ค.ถาม ที่ใช้ในการตัดสินใจว่าจะรับหรือไม่รับของขวัญและหรือผลประโยชน์คือ

- ๑) เราควรรับหรือไม่
- ๒) เราควรรายงานการรับหรือไม่
- ๓) เราสามารถเก็บไว้เป็นของตนเองได้หรือไม่

๑. เราควรรับหรือไม่

ตามหลักการทางจริยธรรมแม้ว่าเราจะไม่ควรรับ แต่มีหลายโอกาสที่เราไม่สามารถปฏิเสธได้ เป็นการรับในโอกาสที่เหมาะสมตามขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมหรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกันในกลุ่ม อย่างไรก็ดี มีหลายโอกาสที่ไม่เป็นการเหมาะสมอย่างยิ่งที่จะรับ

๑.๑) ถ้าเป็นการให้เงิน ท่านจะต้องปฏิเสธ ไม่ว่าจะป็นโอกาสใดๆ การรับเงินสดหรือสิ่งใดๆ ที่เปลี่ยนกลับมาเป็นเงิน เช่น ล็อตเตอรี่ หุ่น พันธบัตร เป็นการฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม และอา การรับสินบน

-การถูกเสนอสิ่งต่างๆ นอกเหนือจากเงินนั้น สิ่งที่น่ามาเป็นเหตุผลในการตัดสินใจ คือทำไมเขาจึงเสนอให้เช่น ให้แทนคำขอบคุณ การเสนอให้มีผลต่อการตัดสินใจ ในการปฏิบัติตนหรือไม่

-ความประทับใจของท่านต่อของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่จะส่งผลกระทบต่อการทำงานในอนาคต
ถ้าท่านทำงานอยู่ในกลุ่มเสี่ยง อ่อนไหว หรืออยู่ในข่ายที่ต้องได้รับความไว้วางใจเป็นพิเศษ

เช่น งานตรวจสอบภายใน และงานตรวจคุณภาพต่างๆ การจัดซื้อจัดจ้าง การออกใบอนุญาตหรือการอนุมัติ/อนุญาตต่างๆ ฯลฯ ทำจะต้องปฏิบัติตามนโยบาย และหลักจริยธรรมเรื่องนี้มากกว่าบุคคลกลุ่มอื่น

๑.๒) การรับก่อให้เกิดการขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมหรือไม่หากการรับก่อให้เกิดความขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนบุคคลและผลประโยชน์ส่วนรวมแล้วผลประโยชน์ส่วนตนที่ได้รับกลายเป็นมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการ หรือก่อให้เกิดข้อสงสัยต่อสาธารณชนว่าเป็นการประพฤติโดยมิชอบ

การขัดแย้งระหว่างผลประโยชน์ส่วนรวม เป็นตัวกระตุ้นให้เกิดการประพฤติมิชอบ และการทุจริตคอร์รัปชัน ในแต่ละส่วนราชการควรกำหนดนโยบาย การรับของขวัญและผลประโยชน์ของตนเอง โดยส่วนราชการที่อยู่ในกลุ่มปฏิบัติหน้าที่ ที่เสี่ยงต่อการประพฤติมิชอบ ควรกำหนดนโยบายด้านนี้อย่างเคร่งครัดมากกว่า หน่วยงานอื่นๆ

หลักการปฏิบัติงานในภาครัฐอยู่บนพื้นฐานที่ว่า “การกระทำและการตัดสินใจใดๆจะต้องกระทำด้วยความเป็นกลาง ปราศจากการมีส่วนได้ส่วนเสียในการให้บริการ และ ปกป้องผลประโยชน์ของสังคมไทยโดยรวม”

ดังนั้น องค์กรหรือบุคคลใดๆ ไม่ควรใช้ของขวัญหรือผลประโยชน์มาแสวงหาความชอบ ผลประโยชน์ให้กับองค์กรของตนหรือตนเอง เหนือองค์กรหรือบุคคลอื่น ทำให้เกิดความ สันคลอนความเชื่อถือไว้วางใจที่ประชาสังคมมีต่อภาครัฐ และทำให้เกิดความไม่เป็นธรรมในสังคม

สาระสำคัญ สมาชิกทั้งหมดในสังคมต้องได้รับการปฏิบัติอย่างเป็นธรรม ภายใต้ ระบบประชาธิปไตยข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐมีพันธะผูกพันที่จะต้องปฏิบัติงาน อย่างเป็นธรรม โดยกระทำ และแสดงออกโดยยึดมาตรฐานความโปร่งใส ความพร้อม รับผิดชอบ และแสดงพฤติกรรมที่ถูกต้อง เทียบธรรมตลอดเวลาที่มีอาชีพรับราชการ

๒. เราต้องรายงานหรือไม่

การรายงาน การรับของขวัญ หรือผลประโยชน์ตัดสินใจจากหลักการต่อไปนี้

๒.๑) ธรรมชาติของผู้ให้ พิจารณาตามกฎหมาย กฎระเบียบที่เกี่ยวข้อง เช่น ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติรวมทั้งนโยบายของหน่วยงาน เช่น การห้ามรับของขวัญ หรือผลประโยชน์จากคู่สัญญา/องค์กรหรือบุคคลที่กำลังจะทำการค้า การสัญญาว่าจะให้-รับกับองค์กรหรือบุคคลที่จะขอทำใบอนุญาตหรือรับการตรวจสอบด้านต่างๆ ฯลฯ หน่วยงานควรกำหนดนโยบายด้านนี้ให้เคร่งครัดและมีกระบวนการที่ช่วยให้ข้าราชการและเจ้าหน้าที่ภาครัฐสามารถจัดการเรื่องนี้ได้อย่างเหมาะสม การรายงาน การรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ ต้องมีการลงทะเบียนรับอย่างเป็นทางการ

๒.๒) บทบาทหน้าที่ของท่านในองค์กร ถ้าข้าราชการนั้นๆ ทำงานในขอบข่าย ที่อ่อนไหวและต้องการความเชื่อถือไว้วางใจเป็นพิเศษ และหรือกลุ่มที่เกี่ยวกับการได้ประโยชน์หรือเสียประโยชน์ ทั้งจากระดับองค์กรและระดับบุคคล อาทิเช่น งานตรวจสอบ งานจัดซื้อจัดจ้าง การให้ใบอนุญาต/ยึดใบอนุญาต ฯลฯ ควรให้แน่ใจที่สุดว่าตัวท่านและองค์กรมีความเที่ยงธรรม และจะไม่ถูกตั้งข้อสงสัย แม้ว่าหน่วยงานของท่านมิได้ กำหนดนโยบายเกี่ยวกับการห้ามรับของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ และมีได้กำหนดให้รายงานการรับของขวัญและผลประโยชน์ท่านควรดำรงความถูกต้องด้วยการรายงานหรือปฏิเสธที่รับของขวัญและหรือผลประโยชน์นั้นๆ

หลักการ การกำหนดค่าของขวัญและผลประโยชน์อื่นใดควรต้องรายงานหรือไม่ ควรจะต้องให้องค์กร เก็บรักษาไว้หรือไม่ หรือควรตกเป็นของข้าราชการ ให้เทียบกับค่าตามราคาตลาดโดยต้องมีค่าใช้จ่ายน้อยกว่า ๓,๐๐๐.-บาท ทั้งนี้ให้ปฏิบัติตามประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๓

แนวพิจารณาในทางปฏิบัติ

-ของขวัญทั้งหมดที่มีค่าทางวัฒนธรรมหรือประวัติศาสตร์เช่น งานศิลปะ พระพุทธรูป เครื่องประดับ โบราณ ฯลฯ แม้จะมีขนาดเล็กหรือเป็นเรื่องเล็กน้อย ของขวัญนั้น ๆ ย่อม เป็นทรัพย์สินขององค์กรไม่ว่าจะมี ค่าราคาเท่าใด

-ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่ได้รับเมื่อเทียบกับราคาตลาด มีค่าน้อยกว่า ๓,๐๐๐.-บาท ไม่ต้อง รายงานและอาจเก็บเป็นของตนเองได้

-ของขวัญหรือผลประโยชน์ใดๆ เมื่อเทียบกับราคาตลาดมีค่าเกิน ๓,๐๐๐.-บาท ต้องรายงาน หน่วยงานและลงทะเบียนไว้ และเจ้าหน้าที่ที่มีความจำเป็นต้องรับ ให้องค์กรโดยหัวหน้าส่วนราชการตัดสินใจว่า สมควรให้ข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐนั้นๆ รับทรัพย์สินดังกล่าวหรือไม่ หรือ ให้ส่งมอบเป็นทรัพย์สินของ องค์กรเพื่อใช้ประโยชน์สาธารณะและหรือตามความเหมาะสม องค์กรอาจพิจารณาอนุญาตให้ข้าราชการหรือ เจ้าหน้าที่ของรัฐผู้นั้นเก็บรักษาของไว้เป็นกรณีไป เช่น ของขวัญในการย้ายหน่วยงานในขณะดำรงตำแหน่งเดิม

-ของขวัญในโอกาสเกษียณอายุราชการหรือลาออกจากราชการ ของขวัญหรือผลประโยชน์ที่เพื่อนร่วมงาน ให้เมื่อเจ็บป่วย ฯลฯ

-ถ้าปีงบประมาณใดๆ คุณค่ารวมของของขวัญและหรือผลประโยชน์ที่ได้รับจากผู้ให้คนเดียวกลุ่ม เดียวกัน หรือผู้ให้มีความสัมพันธ์กันหลายๆ ครั้ง เมื่อรวมกันทั้งปี มีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐.-บาท ต้องรายงาน ของขวัญหรือผลประโยชน์แต่ละอย่างที่ได้รับ

-ถ้าในปีงบประมาณใดๆ ได้ของขวัญและหรือผลประโยชน์จากผู้รับบริการ แม้จะต่างคน ต่างกลุ่มเพื่อ เป็นการขอบคุณในการให้บริการที่ดีแต่เมื่อรวมกันแล้วมีค่ามากกว่า ๓,๐๐๐.-บาท ต้องรายงานของขวัญหรือ ผลประโยชน์แต่ละอย่างนั้น

-ของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ ที่ได้รับเพื่อเป็นการขอบคุณจากผู้รับบริการ (ประชาชน องค์กร เอกชน) ที่ได้ยอมสละมอบ บ่อยครั้ง อาจทำให้เกิดข้อสงสัยจากประชาชนว่ามีอิทธิพลบิดเบือน ก่อให้เกิดอคติ ในการให้บริการของข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐ หรืออาจก่อให้เกิดความรู้สึกชอบ และคาดหวังว่าจะได้รับ ของขวัญและหรือผลประโยชน์เมื่อมีผู้มารับบริการ ควรปฏิเสธการรับเงินสดหรือสิ่งใดๆ ที่สามารถเปลี่ยนเป็น เงินได้ (ตัวอย่างเช่น หิน พันธบัตร ล็อตเตอรี่) ต้องปฏิเสธไม่รับไม่ว่าจะอยู่ในสถานการณ์ใดๆ

๓.เราจะเก็บรักษาไว้เองได้หรือไม่

ปกติสามารถเก็บรักษาไว้เอง หากมีค่าไม่เกิน ๓,๐๐๐.-บาท ถ้าเกินกว่านี้ส่วนราชการต้อง พิจารณาตัดสินว่าข้าราชการหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้นๆ จะเก็บไว้เองได้หรือไม่ หรือเป็นทรัพย์สินของส่วน ราชการ และส่วนราชการพิจารณาตัดสินว่าจะใช้ประโยชน์อย่างไร

๔.การฝ่าฝืนกฎหมายมีโทษอย่างไร

การฝ่าฝืนนโยบายว่าด้วยการรับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้น และพร้อมฝ่าฝืนการปฏิบัติ ตามประมวลจริยธรรมอาจถูกลงโทษตักเตือน ตัดเงินเดือน จนกระทั่งถึงไล่ออก ขึ้นกับความร้ายแรงของการฝ่า ฝืน

นอกจากนั้น หากการรับของขวัญหรือผลประโยชน์นั้นๆ เข้าข่ายการรับสินบน ฉ้อฉลทุจริต และสามารถพิสูจน์ได้ว่า ข้าราชการและหรือเจ้าหน้าที่ภาครัฐนั้นๆ รับของขวัญหรือผลประโยชน์ซึ่งมีผลต่อ ความเป็นธรรมก่อให้เกิดผลประโยชน์แก่ผู้ให้โดยมิชอบ หาก๔กตัดสินว่าผิดจริง ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคนอาจมี ส่วนร่วมในการรับ โทษทางอาญาด้วย

การรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ กุญแจแห่งความเสี่ยง

การรับของขวัญและผลประโยชน์ใดๆ เป็นสาเหตุให้สาธารณชนรับรู้ว่ามี การปฏิบัติอย่างมีอคติ มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ก่อให้เกิดการทำลายความเชื่อถือศรัทธาของประชาชนต่อภาครัฐและต่อข้าราชการ

กฎแห่งความเสี่ยง ๒ ประการสำคัญ คือ

๑. ความพยายามที่จะหลบเลี่ยงกฎเกณฑ์โดยตีค่าราคาของขวัญและหรือผลประโยชน์ น้อยกว่าความเป็นจริง การตีค่าราคาต่ำกว่าความเป็นจริงนั้น บุคคลอาจจงใจตนเองหรือจงใจผู้อื่นให้คิดว่า ของขวัญและหรือผลประโยชน์นั้นๆ มีค่าต่ำกว่าที่เป็นจริง เพื่อหลีกเลี่ยงการรายงาน การกระทำได้กล่าวนับว่าเป็นการคดโกง และหลอกลวงซึ่งเข้าข่ายฝ่าฝืนประมวลจริยธรรม

๒. การเพิกเฉยมองข้ามความผิดและละเลยต่อผลที่เกิดขึ้นการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ อาจทำให้ติดเป็นนิสัยอย่างรวดเร็วและก่อให้เกิดความคาดหวังเสมอว่าจะได้รับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ ทำให้เกิดความรู้สึกชอบหรืออยากปฏิบัติต่อผู้รับบริการหรือผู้รับงาน-รับจ้าง-รับเหมา ฯลฯ ที่เป็นผู้ให้ของขวัญและหรือผลประโยชน์โดยอิทธิพลของความชอบหรือประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับทำให้มีการปฏิบัติตอบแทนเกินกว่ามาตรฐานกำหนด

ในสถานการณ์เช่นนี้ผู้รับจ้าง ผู้รับเหมา และหรือผู้รับจัดซื้อ อาจรับรู้ผิดพลาดและเข้าใจว่าการรับจ้างต่างๆ ไม่ต้องทำในระดับมาตรฐานหรือลดคุณค่าการบริการนอกจากนั้น หากเกิดการปฏิบัติ เป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กร ข้าราชการ และหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะประพฤติกกรรมเคยชินกับ “การรับรางวัล” จากการปฏิบัติหน้าที่ และละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยความรับผิดชอบ ซึ่งจัดได้ว่า เป็นการรับสินบน

การแสวงหาเหตุผลเพื่อบิดเบือนความจริง มีแนวโน้มที่เป็นไปได้มากที่เราจะรับของขวัญและหรือผลประโยชน์โดยเฉพาะสิ่งที่ถูกใจเรา บุคคลอาจสงสัยว่าการรับของขวัญและหรือผลประโยชน์ใดๆ ถือได้ว่าเป็นความผิด แต่ผู้รับมักจะหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง ดังนี้

“ฉันรู้ว่าไม่ควรของดังกล่าว แต่ด้วยมารยาทจึงไม่กล้าจะปฏิเสธน้ำใจ หรือหากไม่รับจะเป็นการทำลายสัมพันธ์ภาพระหว่างผู้ให้กับองค์กรหรือกับตนเอง”

“คนอื่น ๆ ก็ทำเช่นนี้ทำไมฉันจะทำบ้างไม่ได้”

“ดูซิฉันอุทิศเวลานอกเวลาราชการทำงาน ดังนั้น มันเป็นการยุติธรรมที่เราจะได้รางวัลผลประโยชน์พิเศษบ้าง”

“เพราะฉันเป็นคนพิเศษจริงๆ ดังนั้น ผู้บังคับบัญชาจึงชมฉัน และเป็นเรื่องธรรมดาที่ฉันมักเป็นคนแรกเสมอที่ได้รับโอกาสให้ไปฝึกอบรม/สัมมนา”

“มันเป็นแค่ตัวอย่างฟรีให้ทดลองใช้ และฉันก็ไม่คิดว่าหน่วยงานของฉันจะส่งสินค้าชนิดนี้ แม้ว่าฉันจะให้คำแนะนำก็ตาม”

“ฉันไม่เห็นมีกฎระเบียบใดๆ เกี่ยวกับการให้ของขวัญ ดังนั้น ฉันก็ไม่ได้ฝ่าฝืนกฎเกณฑ์ใดๆ

ท่านจะต้องระลึกอยู่เสมอว่า เหตุผลที่ท่านใช้กล่าวอ้างเช่นนี้ ไม่สามารถปกป้องท่านจากการการดำเนินทางวินัย หากการกระทำของท่านเป็นการกระทำที่มีชอบ

บทที่ ๓ การขัดกันแห่งผลประโยชน์ตามนโยบายของกระทรวงสาธารณสุข

เกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายยา ของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ. ๒๕๕๓

กระทรวงสาธารณสุข ได้ออกประกาศกระทรวงสาธารณสุข ว่าด้วยหลักเกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายยาของกระทรวงสาธารณสุข พ.ศ.๒๕๕๗ มีหลักการและเหตุผลดังนี้

การจัดซื้อ การจัดหา และการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายยาที่ขาดจริยธรรมและการใช้ยาไม่สมเหตุผล ส่งผลให้เกิดปัญหาการบริโภคนยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายยาเกินจำเป็น ราคาแพงเกินควร เป็นปัญหาส่วนหนึ่งของการเข้าถึงยาที่จำเป็นของผู้ป่วยและมีภาระค่าใช้จ่ายด้านการรักษาพยาบาลของประเทศที่สูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง การส่งเสริมการขายที่ขาดจริยธรรม ได้ดึงเอาบุคลากรสาธารณสุขเข้าร่วมรับผลประโยชน์ทับซ้อนในรูปแบบต่างจากบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีขายยา ทั้งที่เป็นผลประโยชน์ทางตรงและผลประโยชน์แอบแฝงการส่งเสริมการขายในกระบวนการจัดซื้อจัดหา ตลอดจนการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายยาในลักษณะดังกล่าวได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของสถานการณ์ปกติของสังคมไทย ทำให้บุคลากรสาธารณสุขบางส่วนเข้าใจผิดและเชื่อว่าผลประโยชน์เหล่านี้เป็นสิทธิที่พึงได้รับหรือใช้ประโยชน์ได้โดยมิได้ตระหนักว่าจะส่งผลกระทบต่อระบบสุขภาพ

สำหรับประเทศไทย มีการพัฒนาเกณฑ์มาตรฐานทางจริยธรรมว่าด้วยการส่งเสริมการขายเภสัชภัณฑ์เมื่อปี ๒๕๓๗

แต่ยังไม่เคยประกาศใช้ในปัจจุบันกระทรวงสาธารณสุขได้มีนโยบายและแผนในการพัฒนาระบบธรรมาภิบาลของกระทรวงสาธารณสุข โดยระบบบริหารยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายยาจัดเป็นส่วนสำคัญในนโยบายดังกล่าว ทั้งนี้ธรรมาภิบาลมีองค์ประกอบหลัก ๖ ด้าน คือ นิติธรรม (Rule of law) คุณธรรม (Ethics) ความโปร่งใส (Transparency) ความสำนึกรับผิดชอบ (account-ability) ความคุ้มค่า (value for money) และการมีส่วนร่วม (participation)

เกณฑ์จริยธรรม จัดเป็นเครื่องมือชิ้นหนึ่งที่จะทำให้เกิดธรรมาภิบาล กระทรวงสาธารณสุขโดยคณะกรรมการจัดทำร่างเกณฑ์จริยธรรมการจัดซื้อจัดหายาและเวชภัณฑ์ที่มีขายยา จึงได้พัฒนาเกณฑ์จริยธรรมนี้ โดยอาศัยเกณฑ์ต่างๆ ที่ได้ทำไว้แล้ว ได้แก่ เกณฑ์จริยธรรมว่าด้วยการส่งเสริมการขายยาของประเทศไทย (ฉบับมีมติเห็นชอบเมื่อวันที่ ๙ สิงหาคม ๒๕๕๕) โดยคณะกรรมการขับเคลื่อนยุทธศาสตร์การส่งเสริมจริยธรรมของผู้ประกอบวิชาชีพ (Code of conduct) เรื่องการปฏิบัติตนในกรณีที่มีความสัมพันธ์กับผู้ประกอบธุรกิจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์สุขภาพซึ่งอ้างอิงหลักการจากข้อบังคับว่าด้วยจริยธรรมของแพทยสภา

กระทรวงสาธารณสุข มีเจตนารมณ์ให้เกณฑ์จริยธรรมนี้ เป็นแนวทางปฏิบัติสำหรับสถานพยาบาลและหน่วยงานของกระทรวงสาธารณสุข ตลอดจนผู้สั่งใช้ยา ผู้ประกอบวิชาชีพ และบุคลากรสาธารณสุข ที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการการจัดซื้อจัดหา จนกระทั่งถึงการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายยา เพื่อให้องค์กรสาธารณสุขเป็นแนวหน้ากล้ายืนหยัดปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต เพื่อความถูกต้องทำงานเพื่อประชาชน และเป็นแบบอย่างให้กับหน่วยงานอื่นต่อไป

หมวด ๑ บททั่วไป

ยา

หมายความว่า ยาตามกฎหมายว่าด้วยยา ยาเสพติดให้โทษตามกฎหมายว่าด้วยยาเสพติดให้โทษและวัตถุออกฤทธิ์ตามกฎหมายว่าด้วยวัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท

เวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

หมายความว่า วัสดุการแพทย์ วัสดุทันตกรรม วัสดุวิทยาศาสตร์การแพทย์ วัสดุอิเล็กทรอนิกส์ วัสดุอื่นๆ ที่ใช้ในทางการแพทย์ และหมายรวมถึงอุปกรณ์ทางการแพทย์ที่ใช้กับผู้ป่วยเฉพาะราย

การส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

หมายความว่า การให้ข้อมูล ข้อความ การชักชวน จูงใจ หรือการกระทำด้วยวิธีอื่นใด ที่มุ่งหมายให้มีการสั่งใช้ การสั่งซื้อ หรือการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา เพื่อประโยชน์ทางการค้า

การโฆษณา

หมายความว่า การกระทำไม่ว่าด้วยวิธีใดๆ ให้ประชาชนเห็นหรือทราบข้อความเกี่ยวกับยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา เพื่อประโยชน์ทางการค้า

ข้อความ

หมายความว่า เรื่องราวหรือข้อเท็จจริง ไม่ว่าปรากฏในรูปแบบของตัวอักษร ตัวเลข ภาพ ภายนอก แสง เสียง เครื่องหมายหรือรูปแบบอื่นใด ที่สื่อความหมายได้ โดยสภาพสิ่งของนั่นเอง หรือโดยผ่านวิธีการ หรือสื่อใดๆ

ของขวัญ

หมายความว่า ประโยชน์อันเป็นทรัพย์สิน สิ่งของ ของชำร่วย ที่บริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ ที่มีใช้ยามอบให้แก่บุคคลเพื่อประโยชน์ทางการค้า

ของบริจาค

หมายความว่า สิ่งของที่บริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยามอบให้แก่สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน

ตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

หมายความว่า ตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ที่แจกแก่บุคคลหรือหน่วยงานเพื่อให้เกิดความคุ้นเคยกับรูปแบบและลักษณะของยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาหรือเพื่อเพิ่มประสบการณ์การใช้ทางคลินิก โดยยกเว้นเพื่อการศึกษาหรือวิจัย

ผู้สั่งใช้

หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพทางการแพทย์หรือบุคลากรทางการแพทย์หรือสาธารณสุขอื่น ที่มีสิทธิหรือหน้าที่ในการสั่งใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

ผู้ประกอบวิชาชีพ

หมายความว่า ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรม ทันตกรรม เภสัชกรรม การสัตวแพทย์ การพยาบาล เทคนิคการแพทย์ กายภาพบำบัด การแพทย์แผนไทย และผู้ประกอบวิชาชีพ หรือผู้ประกอบโรคศิลปะสาขาอื่นตามพระราชกฤษฎีกาที่ออกตามกฎหมายว่าด้วยการประกอบโรคศิลปะ

ผู้แทนยา หรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

หมายความว่า ตัวแทนของบริษัทยา และบริษัทผู้จัดจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยามีหน้าที่เข้าพบผู้ประกอบวิชาชีพเพื่อนำเสนอข้อมูลยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

บริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

หมายความว่า บริษัทหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการผลิต นำเข้าและจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาทั้งในและต่างประเทศ

ผู้บริหาร

หมายความว่า ผู้มีอำนาจตัดสินใจลงนามหรือมีอำนาจสั่งการในการคัดเลือก จัดซื้อ จัดหา ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน

ผู้มีอำนาจ

หมายความว่า บุคคลหรือกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่คัดเลือก เสนอ จัดหา หรือดำเนินการสั่งซื้อยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน

บุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา

หมายความว่า เจ้าหน้าที่โดยตำแหน่งหรือที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินการเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดหาของสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน

นักศึกษา

หมายความว่า ผู้ที่กำลังศึกษาระดับก่อนปริญญา ในสถานศึกษา

สถานศึกษา

หมายความว่า สถาบันการศึกษาระดับวิทยาลัยและมหาวิทยาลัย หรือสถาบันร่วมสอนในสาขาทางการแพทย์และสาธารณสุข

สถานพยาบาล

หมายความว่า สถานพยาบาลทุกระดับในสังกัดกระทรวงสาธารณสุข

หน่วยงาน

หมายความว่า หน่วยงานระดับกองหรือเทียบเท่าขึ้นไป หน่วยบริการและหน่วยงานในสังกัดกระทรวงสาธารณสุขซึ่งดำเนินการอันเป็นไปเพื่อการรักษาพยาบาล ส่งเสริมสุขภาพ การควบคุมป้องกันและกำจัดโรค การฟื้นฟูสมรรถภาพ การคุ้มครอง ผู้บริโภค การศึกษา การศึกษาค้นคว้าวิจัยต่างๆ ตลอดจนการชั้นสูตรและวิเคราะห์ทางวิทยาศาสตร์การแพทย์ ด้านใดด้านหนึ่งหรือมากกว่า ซึ่งมีการดำเนินการในการจัดหาหรือควบคุมการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

หมวด ๒ ผู้สั่งซื้อ

๒.๑ ผู้สั่งซื้อไม่พึงรับประโยชน์จากบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ดังนี้

๒.๑.๑ รับเงินไม่ว่ากรณีใดๆ ยกเว้นกรณีรับค่าตอบแทนจากการเป็นวิทยากร การบรรยายทางวิชาการเป็นผู้ได้รับทุนวิจัยจากบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

๒.๑.๒ รับของขวัญหรือนันทนาการไม่ว่ากรณีใดๆ ยกเว้น

(๑) ของขวัญที่มีมูลค่าไม่เกินสามพันบาทในโอกาสพิเศษหรือวาระตามประเพณี

(๒) สิ่งที่เกิดประโยชน์แก่งานด้านวิชาการที่ส่งผลถึงการบริการทางการแพทย์และสาธารณสุขที่ยังประโยชน์แก่ผู้ป่วย โดยให้รับในนามของสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน

๒.๑.๓ รับบริการอันเป็นกิจส่วนตัวใดๆ จากบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาและผู้แทนยา หรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

๒.๒ ผู้สั่งซื้อไม่พึงแสดงตนในการโฆษณาหรือการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาใด ๆ ต่อสาธารณชนในเชิงธุรกิจ

๒.๓ ผู้สั่งซื้อไม่พึงรับการสนับสนุนจากบริษัทยาหรือบริษัทเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาไปประชุม สัมมนา อบรม ดูงานหรือบรรยายทางวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศโดยตรง

๒.๔ ผู้สั่งใช้พึงเปิดเผยว่าตนมีส่วนเกี่ยวข้องกับผลประโยชน์กับบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีขายนั้นในสถานะใด เมื่อแสดงความเห็นต่อสาธารณะโดยการพูด การเขียน หรือโดยวิธีการอื่นใดที่เกี่ยวข้องกับยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายในทางวิชาการ

๒.๕ ผู้สั่งใช้ สามารถรับการสนับสนุนการวิจัย โดยผ่านระบบการรับสิ่งสนับสนุนและการกำกับดูแลของสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน

๒.๖ ในการนำตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายมาจ่ายให้กับผู้ป่วยหรือหน่วยงานผู้สั่งใช้พึงคำนึงถึงประโยชน์และความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสำคัญ ไม่มุ่งหวัง เพื่อเป็นการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายหรือประโยชน์ส่วนตนโดยผ่านระบบกำกับดูแลการรับและการจ่ายตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายของสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน ซึ่งควรเป็นระบบที่ตรวจสอบได้

๒.๗ ผู้สั่งใช้พึงสั่งจ่ายด้วยชื่อสามัญทางยา

๖.๑.๒ ผู้บริการหรือผู้มีอำนาจ

(๑) การรับเงิน ของขวัญ ของบริจาค และบริการใดๆ จากผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีขาย หรือบริษัทและเวชภัณฑ์ที่มีขาย

(๒) การจัดกิจกรรมในสถานพยาบาลหรือหน่วยงานที่ให้ความรู้แก่ประชาชนในด้านสุขภาพที่เชื่อมโยงถึงชื่อการค้า หรือชื่อบริษัทยาเวชภัณฑ์ที่มีขาย เพื่อป้องกันการโฆษณาแอบแฝง

๖.๒ สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน พึงจัดระบบและดำเนินการติดตาม กำกับดูแลเพื่อให้บุคลากรแต่ละประเภทสามารถปฏิบัติตามแนวปฏิบัติในข้อ๖.๑

๖.๓ กรณีที่สถานพยาบาลหรือหน่วยงานมีการจัดประชุมวิชาการ โดยได้รับการสนับสนุนงบดำเนินการ วิทยากรหรือข้อมูลวิชาการจากบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีขาย พึงเปิดเผยการสนับสนุนดังกล่าวให้ผู้เข้าร่วมประชุมรับทราบทุกครั้ง

๖.๔ การรับการสนับสนุนจากบริษัทยา หรือบริษัทเวชภัณฑ์ที่มีขายไปประชุม สัมมนา อบรม ดูนงาน หรือบรรยายทางวิชาการทั้งในและต่างประเทศ อันก่อประโยชน์ให้สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน และไม่มีเงื่อนไข ข้อมูลผูกมัดเพื่อส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายใดๆทั้งสิ้น โดยได้รับการสนับสนุนในนามสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน และให้สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน จัดทำ ระบบการรับการสนับสนุนและกำหนดเกณฑ์การคัดเลือกบุคลากรที่สมควรให้ไปประชุม สัมมนา อบรม ดูนงาน หรือบรรยายทางวิชาการ ทั้งในและต่างประเทศโดยพึงรับการสนับสนุนได้เฉพาะค่าเดินทาง ค่าลงทะเบียน ค่าวิทยากร ค่าอาหาร และค่าที่พักสำหรับตนเองเท่านั้น และจำกัดเฉพาะช่วงเวลาและสถานที่ของการดูงานในต่างประเทศ จะต้องขออนุมัติต่อผู้บังคับบัญชาตามลำดับ

หมวด ๗ สถานศึกษา

๗.๑ สถานศึกษาไม่พึงอนุญาตให้ผู้แทนยา หรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีขาย เข้าพบนักศึกษาเพื่อการโฆษณาและเวชภัณฑ์ที่มีขาย หรือการส่งเสริมการขายและเวชภัณฑ์ที่มีขาย

๗.๒ สถานศึกษาไม่พึงอนุญาตให้มีการจัดกิจกรรมให้ข้อมูล ความรู้เกี่ยวกับยาและเวชภัณฑ์ที่มีขายแก่นักศึกษาที่ เชื่อมโยงถึงทางการค้าของยาและเวชภัณฑ์ที่มีขาย หรือบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีขายเพื่อป้องกันการโฆษณาแอบแฝง

๗.๓ สถานศึกษาไม่พึงอนุญาตให้นักศึกษารับเงิน ของขวัญ ของบริจาค หรือการสนับสนุนอื่นๆ จากบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีขายโดยตรง

๗.๔ สถานศึกษาพึงจัดระบบการรับการสนับสนุนและการกำกับดูแลการสนับสนุนการศึกษาและกิจกรรมทุกประเภทจากบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายให้มีความโปร่งใส เพื่อป้องกันการโฆษณาและส่งเสริมการขายยา และเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย

๗.๕ สถานศึกษาพึงควบคุมดูแลให้อาจารย์และบุคลากรของสถานศึกษานั้น ประพฤติตนเป็นแบบอย่างอันดีแก่นักศึกษา ทั้งในแง่จริยธรรมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับ และความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย หรือผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย

๗.๖ สถานศึกษาพึงจัดหลักสูตรการเรียนการสอน ที่มุ่งเน้นการให้ความรู้และเจตคติเกี่ยวกับการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายอย่างสมเหตุผล และการเข้าถึงแหล่งข้อมูลทางยาและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายที่เชื่อถือได้โดยปราศจากการชี้นำทางธุรกิจ

๗.๗ สถานศึกษาพึงจัดหลักสูตรให้แก่ นักศึกษา ที่มุ่งเน้นจริยธรรมของบุคลากรที่เกี่ยวข้องทุกระดับและความสัมพันธ์ที่เหมาะสมกับบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่าย หรือผู้แทนยาหรือพนักงานขายและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

๗.๘ สถานศึกษาพึงกำหนดนโยบายให้อาจารย์และบุคลากร เปิดเผยความเกี่ยวข้องกันกับบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายเมื่อมีการแสดงความเห็นต่อสาธารณะ ไม่ว่าจะโดยการพูด การเขียน หรือวิธีการอื่นใดในทางวิชาการ

การให้/การรับของขวัญและผลประโยชน์ในเทศกาลปีใหม่

คณะรัฐมนตรีได้เคยมีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติในการให้ของขวัญและรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ เพื่อเป็นการเสริมสร้างค่านิยมให้เกิดการประหยัดมิให้มีการเบียดเบียนข้าราชการโดยไม่จำเป็นและสร้างทัศนคติที่ไม่ถูกต้อง เนื่องจากมีการแข่งขันกันให้ของขวัญราคาแพง ทั้งยังเป็นช่องทางให้เกิดการประพฤติมิชอบในวงราชการอีกด้วย ในการกำหนดจรรยาบรรณของเจ้าหน้าที่ของรัฐประเภทต่างๆ นั้นมีการกำหนดในเรื่องทำนองเดียวกันประกอบกับคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติได้ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๓ ระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการให้หรือรับของขวัญของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ.๒๕๔๔ ข้อ ๑๒ ระบุ “เพื่อประโยชน์ในการเสริมสร้างให้เกิดทัศนคติในการประหยัดแก่ประชาชนทั่วไปในการแสดงความยินดี การแสดงความปรารถดี การแสดงการต้อนรับหรือการแสดงความเสียใจในโอกาสต่างๆ ตามปกติ ประเพณีนิยมให้เจ้าหน้าที่ของรัฐพยายามใช้วิธีการแสดงออกโดยใช้บัตรอวยพร การลงนามในสมุดอวยพร หรือใช้บัตรแสดงความเสียใจแทนการให้ของขวัญ”

กระทรวงสาธารณสุข โดยศูนย์ปฏิบัติการต่อต้านการทุจริต กระทรวงสาธารณสุข (ศปท.) แจ้งเวียนเรื่องการมอบของขวัญในเทศกาลปีใหม่ให้แก่หน่วยงานในสังกัด กระทรวงสาธารณสุขถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัด เพื่อให้ผู้บังคับบัญชามีหน้าที่เสริมสร้างค่านิยมการแสดงความยินดีด้วยการปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างกำหนดมาตรการจูงใจที่พัฒนาทัศนคติ จิตสำนึก และพฤติกรรมของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาให้เป็นไปในแนวทางประหยัด

หมวด ๓ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ

๓.๑ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ ไม่พึงอนุญาตให้มีการจัดกิจกรรมที่มุ่งให้ความรู้ด้านสุขภาพแก่ประชาชนโดยเชื่อมโยงถึงชื่อทางการค้าของยาและเวชภัณฑ์ที่มีค่าใช้จ่ายหรือการอื่นใดที่เป็นการโฆษณาแอบแฝงภายในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน

๓.๒ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ พึงจัดให้มีระบบการคัดเลือกยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา การจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา การคัดเลือกบริษัทผู้ผลิตและผู้จัดจำหน่ายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา รวมทั้งการตรวจสอบการจัดซื้อยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ที่โปร่งใส เป็นธรรม เพื่อให้ได้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาที่มีคุณภาพสูง และเพื่อป้องกันไม่ให้ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจมีส่วนได้ส่วนเสีย หรือมีผลประโยชน์ทับซ้อนกับบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

๓.๓ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ พึงจัดระบบการรับสิ่งสนับสนุนจากบริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาให้เป็นไปอย่างเปิดเผยและไม่เจาะจงบุคคล รวมทั้งจัดระบบ ในการกำกับดูแลให้เกิดประโยชน์แก่สถานพยาบาลหรือหน่วยงานอย่างแท้จริง

๓.๔ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ พึงกำหนดนโยบายหรือระเบียบเพื่อควบคุมกิจกรรมการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน เช่น การกำหนดบริเวณ หรือกำหนดเวลาที่อนุญาตให้ผู้แทนหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาเข้ามาทำกิจกรรมได้

๓.๕ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจ พึงกำหนดนโยบายเกี่ยวกับการใช้ยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงประสิทธิผล ความคุ้มค่าและความปลอดภัยของผู้ป่วย

๓.๖ ผู้บริหารหรือผู้มีอำนาจพึงปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมเช่นเดียวกับผู้ส่งใช้ในข้อ ๒.๑ ถึงข้อ ๒.๔

หมวด ๔ เกสัชกรหรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหาการจ่ายและส่งมอบยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

๔.๑ เกสัชกรหรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่ายและส่งมอบยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน ไม่พึงเผยแพร่เอกสาร แผ่นพับ แผ่นป้าย หรือสื่อชนิดอื่นใด ที่มีเนื้อหาเชิงโฆษณาอวดอ้าง หรือเป็นการส่งเสริมการขายและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาแก่ผู้ป่วยและประชาชน

๔.๒ ในการนำตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยามาจ่ายให้กับผู้ป่วย เกสัชกร หรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่นและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่าย และส่งมอบยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน พึงคำนึงถึงประโยชน์และความปลอดภัยของผู้ป่วยเป็นสิ่งสำคัญ ไม่มุ่งหวังเพื่อเป็นการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาหรือประโยชน์ส่วนตน

๔.๓ เกสัชกรหรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดหา การจ่ายและส่งมอบยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน พึงเสนอข้อมูลที่มีหลักฐานทางวิชาการที่เชื่อถือได้เพื่อใช้ประกอบการตัดสินใจคัดเลือกยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของคณะกรรมการเภสัชกรรมและการบำบัด หรือคณะกรรมการที่มีชื่อเรียกอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบคัดเลือกกรายการยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของสถานพยาบาลหรือหน่วยงานโดยไม่มุ่งหวังเพื่อเป็นการส่งเสริมการขาย หรือกีดกันยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาของบริษัทใดบริษัทหนึ่งเพื่อประโยชน์ส่วนตน

๔.๔ เกสัชกรหรือผู้ประกอบวิชาชีพอื่น และบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่ายและส่งมอบยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา ในสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน ปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมเช่นเดียวกับผู้ส่งใช้ในข้อ ๒.๑ ถึงข้อ ๒.๖

หมวด ๕ บริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา และผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา

๕.๑ กระทรวงสาธารณสุขสนับสนุนให้บริษัทยาหรือเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยา และผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใช้ยาปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมว่าด้วยการส่งเสริมการขายยาของประเทศไทยที่คณะกรรมการพัฒนาระบบยาแห่งชาติหรือคณะอนุกรรมการในคณะกรรมการประกาศ

๕.๒ บริษัทฯหรือเวชภัณฑ์ที่มีใบยา พึงสนับสนุนและส่งเสริมให้ผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใบยาให้ความร่วมมือเพื่อให้ผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมนี้

๕.๓ ในการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับการจัดซื้อจัดหาและส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใบยา ผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใบยา พึงเคารพและปฏิบัติตามข้อกำหนดของสถานพยาบาลหรือหน่วยงานอย่างเคร่งครัด

หมวด ๖ สถานพยาบาล

๖.๑ สถานพยาบาลหรือหน่วยงาน พึงกำหนดแนวปฏิบัติตามเกณฑ์จริยธรรมว่าด้วยการจัดซื้อจัดหาและการส่งเสริมการขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใบยา ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรให้เหมาะสมกับบุคลากรแต่ละประเภท ดังนี้

๖.๑.๑ ผู้สั่งใช้ เภสัชกร ผู้ประกอบวิชาชีพอื่น หรือบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการจัดซื้อจัดหา การจ่าย และส่งมอบยาและเวชภัณฑ์ที่มีใบยา

(๑) การรับเงิน ของขวัญ ของบริจาค หรือบริการใดๆ จากผู้แทนยาหรือพนักงานขายยาและเวชภัณฑ์ที่มีใบยา หรือบริษัทฯและเวชภัณฑ์ที่มีใบยา

(๒) การแสดงตนในการโฆษณาหรือการส่งเสริมการขายใดๆ ต่อสาธารณชนในเชิงธุรกิจ และการแสดงความคิดเห็นทางวิชาการต่อสาธารณะ ในกรณีที่มีความสัมพันธ์กับบริษัทฯหรือเวชภัณฑ์ที่มีใบยา

(๓) การรับการสนับสนุนจากบริษัทฯหรือเวชภัณฑ์ที่มีใบยาไปประชุม สัมมนา อบรม ดูงาน หรือบรรยายทั้งในและต่างประเทศ

(๔) การนำตัวอย่างยาและเวชภัณฑ์ที่มีใบยามาจ่ายหรือใช้กับผู้ป่วย

(๕) การเผยแพร่เอกสาร แผ่นพับ แผ่นป้ายเพื่อให้ความรู้ทางวิชาการแก่ผู้ป่วย

(๖) การนำเสนอข้อมูลเพื่อการคัดเลือกยาและเวชภัณฑ์ที่มีใบยา ของคณะกรรมการเภสัช และการบำบัดหรือคณะกรรมการที่มีชื่อเรียกอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบคัดเลือกกรายการยาและเวชภัณฑ์ที่มีใบยาของสถานพยาบาลหรือหน่วยงาน